

დანართი
დამტკიცებულია
აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის
განათლებისა და კულტურის მინისტრის
2023 წლის 23 იანვრის
84/3 ბრძანებით

აფხაზეთის მეცნიერთა მხარდაჭერის
პროგრამა
(პროგრამული კოდი: 06 05)

1. პროგრამის მიზნები და ამოცანები:

პროგრამის მიზანია აფხაზეთიდან დევნილი მეცნიერების მხარდაჭერა და მათი სამეცნიერო კვლევებში ჩართულობის ხელშეწყობა. პროგრამის ფარგლებში შესაძლებელია დაფინანსდეს:

- ა) სამეცნიერო ლიტერატურის/კვლევის გამოცემა;
- ბ) სამგზავრო ხარჯები მეცნიერებისთვის, ბაკალავრიატის, მაგისტრატურის, დოქტორანტურის სტუდენტებისთვის;
- გ) აფხაზეთის მკვიდრი მეცნიერები, რომლებიც წარმოადგენენ კვლევებს მეცნიერების სხვადასხვა დარგში;
- დ) შესაძლებელია დაფინანსდეს მეცნიერი, რომელიც არაა აფხაზეთის მკვიდრი, მაგრამ მისი კვლევა თემატურად დაკავშირებულია საქართველოს ამ კუთხესთან;
- ე) უპირატესობა მიენიჭება თანადაფინანსებით წარმოდგენილ და თემატურად აფხაზეთთან დაკავშირებულ პროექტებს;
- ვ) არ დაფინანსდება ზედიზედ 2 წლის მანძილზე სამეცნიერო ნაშრომის ბეჭდვის თაობაზე ერთი და იგივე ავტორის მიერ შემოტანილი პროექტი.

2. პროგრამის დასაბუთება

1993 წლის 27 სექტემბრის შემდეგ, როცა აფხაზი სეპარატისტებისა და რუსეთის ხელისუფლების ძალისხმევით 300 000-ზე მეტი აფხაზეთის მკვიდრი ქართული მოსახლეობა იძულებული შეიქნა მიეტოვებინა საკუთარი სახლ-კარი, მეცნიერთა მნიშვნელოვანი ნაწილი აღმოჩნდა მოწყვეტილი მშობლიურ საგანმანათლებლო, თუ სამეცნიერო-კვლევით დაწესებულებას. საქართველოს სხვადასხვა ქალაქში, მათი დაუდალავი შრომის შედეგად, მოხერხდა აღდგენილიყო ჩვენი ქვეყნის წამყვანი უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებები: სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი (სადაც ფუნქციონირებს აფხაზური ენისა და ლიტერატურის ინსტიტუტი), სსიპ - სუბტროპიკული მეურნეობის სოხუმის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი, რომელიც 2010 წელს შეუერთდა ა.წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტს, სსიპ - სოხუმის ილია გეკუას ფიზიკა-ტექნიკის ინსტიტუტი და სხვა. თბილისში დაარსდა ა(ა)იპ აფხაზეთის მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია, ცხუმ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემია. ამ დაწესებულებებში მიმდინარეობს საფუძვლიანი კვლევები აფხაზურ ენასა და ლიტერატურაში, ქართველოლოგიაში, აფხაზეთის ისტორიაში, ქართულ-აფხაზურ ლიტერატურულ ურთიერთობებში, არქეოლოგიაში, ეკონომიკაში, ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებში. მნიშვნელოვანია ამ კვლევების შედეგების წარმოჩენა საზოგადოების წინაშე, როგორც საქართველოში, ასევე მის ფარგლებს გარეთ. ხშირ შემთხვევაში, დევნილი მეცნიერები, მწირი ფინანსური შესაძლებლობის გამო, ვერ ახერხებენ კვლევითი სამუშაოების ჩატარებას ან მიღებული შედეგების გამოქვეყნებას.

აღნიშნული პროგრამა ხელს შეუწყობს აფხაზეთიდან დევნილ მეცნიერთა ინტელექტუალური პოტენციალის გაღრმავებას და აფხაზეთთან დაკავშირებული თემების სამეცნიერო-აკადემიურ წრეებში კიდევ უფრო წარმოჩენას.

3. პროგრამის განხორციელება და მონიტორინგი

პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება საგანმანათლებლო-სამეცნიერო სფეროში მოღვაწე იურიდიული პირების და მათი რეკომენდაციით იმ ფიზიკური პირების მიერ აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და კულტურის სამინისტროში (შემდგომში - სამინისტრო) წარმოდგენილი ის პროექტები, რომელნიც ითვალისწინებენ ავტორთა გუნდის მიერ მომზადებული შრომების კრებულების გამოცემას, დოქტორანტების, მაგისტრანტების, დოქტორის აკადემიური ხარისხის, აკადემიური და სამეცნიერო თანამდებობის მქონე პირების

მეცნიერული კვლევების გამოქვეყნებას, ასევე ქვეყნის ფარგლებს გარეთ მათ მეცნიერულ საქმიანობასთან, ბაკალავრიატის, მაგისტრატურის, დოქტორანტურის აკრედიტებული უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების სტუდენტთა უცხოეთში სწავლასთან დაკავშირებული სამგზავრო ხარჯების დაფინანსებას.

იმ პროექტების განაცხადების შემოტანა, რომლებიც ეხება პროგრამის პირობებითა და თემატიკით გათვალისწინებული სამეცნიერო კვლევების დაფინანსებას, მოხდება შემდეგი ვადების მიხედვით:

ა) პროგრამის გამოცხადებიდან 2023 წლის პირველ ნოემბრამდე მიიღება ბეჭდვასთან დაკავშირებული პროექტები, რომლებსაც განიხილავს კომისია შესაბამისი კვარტალური ბიუჯეტის ფარგლებში.

ბ) მეცნიერებისთვის, ბაკალავრიატის, მაგისტრატურის, დოქტორანტურის აკრედიტებული უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების სტუდენტებისთვის სამგზავრო ხარჯების დაფინანსება განხორციელდება პროგრამის გამოცხადებიდან 2023 წლის 30 ნოემბრამდე.

საგანმანათლებლო-სამეცნიერო სფეროში მოდერულ დაწესებულებების რეკომენდაციით ფიზიკური პირების მიერ შემოტანილ იმ პროექტებზე, რომელიც დაფინანსდება კომისიის გადაწყვეტილებით და ითვალისწინებენ კვლევების ბეჭდვას, ასევე ქვეყნის ფარგლებს გარეთ სამეცნიერო საქმიანობასთან, ბაკალავრიატის, მაგისტრატურისა და დოქტორანტურის აკრედიტებული უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების სტუდენტთა სწავლასთან დაკავშირებული სამგზავრო ხარჯების დაფინანსებას, სამინისტროს მიერ გამოყოფილი თანხა გადარიცხება უშუალოდ მათი წარმომდგენი იურიდიული პირების ანგარიშებზე, რომელნიც ანგარიშვალდებულნი იქნებიან სამინისტროს წინაშე გამოყოფილი თანხების მიზნობრივად გახარჯვის დამადასტურებელი ფინანსური დოკუმენტაციით.

ბაკალავრიატის, მაგისტრატურის, დოქტორანტურის აკრედიტებული უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების იმ სტუდენტებს, რომლებიც ჩაირიცხნენ და სწავლობენ უცხო ქვეყნების უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში და ვერ იქნებიან წარმოდგენილნი საქართველოში რეგისტრირებული იურიდიული პირების მიერ, სამგზავრო ხარჯებთან დაკავშირებული თანხები ჩაერიცხებათ იმ კომპანიებში, საიდანაც წარმოადგენენ შესაბამის ინვოისებს.

პროექტების ავტორებმა უნდა წარმოადგინონ:

- ა) განცხადება მინისტრის სახელზე;
- ბ) სარეკომენდაციო წერილი წარმომდგენი დაწესებულებიდან;
- გ) განსახილველი პროექტის თაობაზე შევსებული განაცხადის/ანკეტის ფორმა;
- დ) არანაკლებ ორი რეცენზია გამოსაცემ ნაშრომზე;
- ე) გამოსაცემი ნაშრომის ელექტრონული ვერსია;
- ვ) პროექტის წარმომდგენი რეკომენდირებული პირის ავტობიოგრაფია (cv);
- ზ) პირადობის და დევნილის მოწმობის ასლები;

თ) ინვოისები არანაკლებ ორი გამომცემლობიდან, ხოლო სამგზავრო ხარჯების დაფინანსებისას შესაბამისი კომპანიებიდან;

ი) ქვეყნის ფარგლებს გარეთ სამეცნიერო საქმიანობასთან, კონფერენციებთან, ბაკალავრიატის, მაგისტრატურის, დოქტორანტურის პროგრამებზე სწავლასთან დაკავშირებული სამგზავრო ხარჯების დაფინანსებისას წარმოდგენილი უნდა იყოს ასევე მიწვევის, სწავლის დამადასტურებელი დოკუმენტის ნოტარიულად დამოწმებული თარგმანი;

კ) უცხო ქვეყანაში შესვლის ნებართვა, ანუ ვიზა.

სამინისტროში შექმნილი კომისია განიხილავს მეცნიერთა მხარდაჭერის პროგრამის ფარგლებში წარმოდგენილ პროექტებს:

ა) კომისია გადაწყვეტილება უნარიანია თუ მას ესწრება წევრთა უბრალო უმრავლესობა;
ბ) კომისიის წევრების მიერ განხორციელდება პროექტის ქულებით შეფასება (1-დან 10-მდე).

გ) პროექტები დაფინანსდება ჯამური ქულების რანჟირების მიხედვით შესაბამისი კვარტალური ფინანსური რესურსების ფარგლებში. ავტორებმა უნდა წარმოადგინონ წინასწარი გაანგარიშებები დასაფინანსებელ პროექტებზე (ინვოისი/ხარჯთაღრიცხვა), რომელთა შეფასება მოხდება გრადაციების: მაღალი 8-10 ქულა, საშუალო 5-7 ქულა, დაბალი 1-4 ქულის მიხედვით შემდეგი კრიტერიუმების გათვალისწინებით:

გ.ა) პრობლემების ატქუალურობა და კვლევის სიახლე;

გ.ბ) აღწერილი პროექტის მიზნების, განსახორციელებელი ამოცანებისა და მოსალოდნელი შედეგების ტრანსპარანტულობა;

გ.გ) პროექტის განხორციელებით კონკრეტული მეცნიერის პროფესიული წინსვლისათვის ხელშეწყობა;

გ.დ) სამეცნიერო კონფერენციებზე თანამედროვე აფხაზეთის აქტუალური პრობლემების სათანადო წარმოჩენა;

გ.ე) კვლევის შედეგებით უცხოეთის სათანადო სამეცნიერო წრეების დაინტერესების შესაძლებლობა;

გ.ვ) კონკრეტული სამეცნიერო პროექტებით ინფორმაციის გაცვლის და გამოცდილების გაზიარების, ქართული მეცნიერების საერთაშორისო სამეცნიერო სისტემაში ინტეგრირებისა და უცხოეთში სტუდენტებისთვის განათლების მიღებაში ხელშეწყობის ხარისხი.

დ) იმ შემთხვევაში, თუ წარმოდგენილ პროექტზე გადაწყვეტილების მიღება სცილდება კომისიის კომპეტენციის ფარგლებს, პროგრამის კოორდინატორი უზრუნველყოფს პროექტის შესაფასებლად კომპეტენტური და დამოუკიდებელი ექსპერტების შერჩევას;

ე) პროექტის დაფინანსების ოდენობა განისაზღვრება ინდივიდუალურად და დამოკიდებულია პრობლემის ატქუალურობაზე, თანადაფინანსების ოდენობაზე და პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულ ბიუჯეტზე.

4. პროგრამის შედეგები

პროგრამა ხელს უწყობს კონკრეტული მეცნიერის პროფესიულ წინსვლას, მათი ინტელექტუალური პოტენციალის გაღრმავებას, სამეცნიერო კონფერენციებზე თანამედროვე აფხაზეთის აქტუალური პრობლემების სათანადოდ წარმოჩენას, კვლევების შედეგებით უცხოეთის შესაბამისი სამეცნიერო წრეების დაინტერესების შესაძლებლობას, პროგრამის ფარგლებში ნაშრომების გამოცემას აფხაზეთის ისტორიაში, ქართულ-აფხაზურ ლიტერატურულ ურთიერთობებში, არქეოლოგიაში, ეკონომიკაში, ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებში, ეთნოლოგიაში, ლინგვისტიკაში. თითოეულ ამ დარგში პროგრამის ფარგლებში გამოიცემა სამეცნიერო ნაშრომები, რომელთა მიმართ დიდია დაინტერესება როგორც აკადემიურ წრეებში, ისე აფხაზეთის საკითხებით დაინტერესებულ ფართო საზოგადოებაში. მნიშვნელოვანი შედეგია აგრეთვე ისიც, რომ პროგრამის განხორციელება ხელს შეუწყობს ბაკალავრიატის, მაგისტრატურის, დოქტორანტურის პროგრამების სტუდენტთა მიერ განათლების მიღებას უცხო ქვეყნების უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში, კონკრეტული საერთაშორისო ხასიათის სამეცნიერო პროექტები კი ინფორმაციის გაცვლას და გამოცდილების გაზიარებას, ქართული მეცნიერების საერთაშორისო სამეცნიერო სისტემაში ინტეგრირებას.

5. პროგრამის შედეგების შეფასების კრიტერიუმები

პროგრამის შედეგების შეფასებისას აღსანიშნავია ის, თუ რამდენი მნიშვნელოვანი სამეცნიერო ნაშრომის გამოცემა დაფინანსდა პროგრამის ფარგლებში, რამდენ სტუდენტს შეეწყო

ხელი ქვეყნის ფარგლებს გარეთ განათლების მიღებაში, როგორაა გაშუქებული სამეცნიერო კონფერენციებზე და კვლევებში აფხაზეთის აქტუალური პრობლემები, რამდენადაა წარმოჩენილი სიახლეები ამ საკითხების განხილვისას, როგორია კვლევების შედეგებით უცხოეთის სამეცნიერო წრეების დაინტერესებისა და ქართული მეცნიერების საერთაშორისო სამეცნიერო სისტემაში ინტეგრირების ხელშეწყობის ხარისხი, როგორია კონფერენციებზე და კვლევებში წარმოდგენილ საკითხებზე გამოხმაურება აკადემიურ წრეებში და აფხაზეთის საკითხებით დაინტერესებულ ფართო საზოგადოებაში, ინტერნეტში, პრესასა და ტელევიზიაში.

6. მოსალოდნელი რისკები

პროგრამის განხორციელებას შესაძლებელია თან ახლდეს შემდეგი სახის რისკები:

- ა) დაფინანსებული პროექტით გათვალისწინებული ამოცანების შეუსრულებლობა;
- ბ) პროექტის შესასრულებლად ხელშეკრულებით განსაზღვრული ვადების დარღვევა;
- გ) შესაბამისი საფინანსო დოკუმენტაციის არასრულყოფილად წარმოდგენა;
- დ) დაინტერესებულ პირთათვის პროგრამის შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის შეზღუდულობა;
- ე) საზოგადოების ნეგატიური გამოხმაურება დაფინანსებული პროექტების შედეგების თაობაზე.

7. პროგრამის სიცოცხლისუნარიანობა

წინამდებარე სახით პროგრამა სამინისტროს მიერ ხორციელდება 2010 წლიდან. მისი შედეგებიდან და სამეცნიერო საზოგადოების გამოხმაურებიდან გამომდინარე მიზანშეწონილია მისი გაგრძელება.

პროგრამის კოორდინატორი ბესიკ ოდიშარია - მინისტრის თანაშემწე, რომელიც პასუხისმგებელია აღნიშნული პროგრამით გათვალისწინებული ვალდებულებების სრულყოფილად შესრულებაზე.

პროგრამა წინამდებარე სახით მოქმედებს 2023 წლის 31 დეკემბრამდე.

8. პროგრამის ბიუჯეტი:

პროგრამული კოდი	დასახელება	2023 წელი	I კვარტალი	II კვარტალი	III კვარტალი	IV კვარტალი
06 05	აფხაზეთის მეცნიერთა მხარდაჭერის პროგრამა	15000	3000	3000	4000	5000